

Datum : 21 mei 2026

Betreft : Position Paper Cooplinc Brandveiligheid Wooncoöperaties

Activiteit : Rondetafelgesprek Bouwregelgeving vaste commissie voor VRO, 28 mei 2026

Brandveiligheid versus sociale cohesie: een onnodig dilemma

Sinds 1 juli 2024 gelden strengere regels in het Besluit bouwwerken leefomgeving. Vluchtroutes moeten vrij zijn van brandgevaarlijke spullen. Het resultaat: lege galerijen, kale entreehallen en steriele gangen in woongebouwen door heel Nederland. Vanuit brandveiligheid is dit begrijpelijk. Maar de keerzijde is groot. De ruimte tussen voordeur en straat is voor miljoenen Nederlanders dé plek waar burenccontact ontstaat. Planten, versiering en bankjes naast verkeersruimtes zijn niet zomaar spullen; ze zijn de katalysator voor samenredzaamheid. Cooplinc Kennisnetwerk Wooncoöperaties erkent het grote belang van brandveiligheid, maar ziet kansen om brandveilig wonen minder ten koste te laten gaan van mentale gezondheid, informele zorg en sociale cohesie.

Een stille crisis

Bijna de helft van Nederland voelt zich eenzaam en één op de acht mensen is ernstig eenzaam.^{0Fⁱ} Eenzaamheid kan tot uiteenlopende lichamelijke en psychische klachten leiden, zoals depressie, alcoholverslaving, hart- en vaatziekten en dementie. Hierdoor overlijden mensen eerder en verliezen Nederlanders vele tienduizenden gezonde levensjaren per jaar. Vooral ouderen, jongeren, mensen met een lagere sociaaleconomische status en stedelingen lopen een verhoogd risico. Dit zijn precies de groepen die vaak in meerlaagse woongebouwen wonen. Spontaan contact met burenen leidt tot nieuwe contacten en onderhoudt bestaande contacten. Het resultaat is meer dan alleen minder eenzaamheid. Burenccontact zorgt ook voor sociale cohesie, burenhulp en sociale veiligheid. De nieuwe brandwetgeving haalt deze sociale zuurstof weg uit gebouwen waar die het hardst nodig is.

Sociale cohesie ook belangrijk voor brandveiligheid

In gebouwen waar bewoners elkaar kennen, wordt sneller gereageerd bij noodsituaties. De brandweer zelf waarschuwt inmiddels dat de teruggang in sociale cohesie in seniorencomplexen riskant is: bewoners weten niet meer wie hulp nodig heeft. ^{1Fⁱⁱ} Nu de verzorgingsstaat kampt met capaciteitsgebrek, van zorg tot brandweer, en meer kwetsbare mensen zelfstandig wonen, is samenredzaamheid belangrijker dan ooit.

Formele ontmoetingsruimtes vullen het gat niet

Vaak bestaan er onrealistische verwachtingen van buurtkamers en georganiseerde activiteiten. Zoals een voortuin uitnodigt tot een praatje, zo functioneren leefgalerijen en brede verkeersruimtes in gestapelde bouw als ongedwongen ontmoetingsplekken. Gemeenschap ontstaat niet alleen in aangewezen ruimtes, en zeker niet voor iedereen. Onderzoek laat al decennialang zien dat juist de laagdrempelige, toevallige contacten op de dagelijkse route het fundament vormen voor verbinding met burenen. ^{2Fⁱⁱⁱ}

De theorie werkt niet in de praktijk: alles moet weg

Het gelijkwaardigheidsprincipe biedt binnen de brandwetgeving juridisch ruimte voor maatwerk, maar woningcorporaties, brandweer en VvE's kunnen niet voor elk object in elke hal, ontmoetingszone of

leefgalerij een uitgebreide analyse uitvoeren. Tegelijkertijd zijn zij wel verantwoordelijk voor het naleven van regels die weinig duidelijkheid bieden. Het gevolg is dat vrijwel alle regio's één lijn trekken: geen maatwerk. Alles moet weg. Ontmoetingsbankjes verdwijnen, biljarttafels worden weggehaald^{3F^{iv}} en herdenkingsplekken^{4F^v} maken plaats voor kille gangen. Wat overblijft, is een technisch veilige, maar mentaal en sociaal gevaarlijke woonomgeving.

Woonclusters in de knel

Tegelijkertijd zijn er veel bestaande gebouwen waar voordeuren uitkomen op gemeenschappelijke woonruimtes. De huidige wetgeving houdt hier geen rekening mee en beschouwt deze ruimtes volledig als vluchtroute. Hierdoor worden talloze bruisende woongemeenschappen en seniorencomplexen in het hart geraakt. Ook hier geldt: projecten die sociale cohesie het hardst nodig hebben, krijgen de zwaarste klap.

Oproep voor doelgerichte regelgeving

Cooplink erkent het grote belang van brandveiligheid, maar ziet een vals dilemma. Doordat de gebouweigenaar verantwoordelijk is en de regels onvoldoende duidelijk zijn, worden deze nu strenger toegepast dan nodig is voor brandveiligheid. De maatschappelijke kosten van de huidige aanpak zijn te groot om te negeren. Gelukkig hoeft brandveilig wonen niet zo erg ten koste te gaan van gezondheid, informele zorg en sociale cohesie. Het probleem ligt eerder bij aansprakelijkheid en beheer dan bij brandveiligheid zelf. De Tweede Kamer kan helpen.

1. Neem bij modernisering brandwetgeving sociale expertise volwaardig mee

Om de nevenschade van brandregels te beperken, moeten bij de modernisering van brandwetgeving sociale wetenschappers en/of omgevingspsychologen worden betrokken. Voorkom zo incidentgedreven wetgeving die indirect meer maatschappelijke en gezondheidsschade veroorzaakt dan het oplevert.

2. Biedt duidelijkheid over leefgalerijen

Brede leefgalerijen zijn essentieel in gebouwen die ontmoeting stimuleren. ^{5F^{vi}} De brandweer communiceert dat hier geen spullen meer mogen staan anders dan beton en staal. ^{6F^{vii}} Anderen interpreteren de wet zo dat galerijen die gelden als niet-besloten buitenruimte nog wel mogelijkheden bieden. ^{7F^{viii}} Dit leidt tot verwarring bij corporaties. Duidelijkheid vanuit de wetgever is daarom noodzakelijk.

3. Biedt duidelijkheid in gelijkwaardigheid

Gelijkwaardigheid biedt in theorie ruimte, maar in de praktijk nauwelijks, doordat gebouweigenaren aansprakelijk zijn en er onvoldoende capaciteit is voor maatwerk. Geef meer ruimte door duidelijkheid te scheppen over gelijkwaardige oplossingen die brandveilig zijn, maar ook ruimte laten voor eigenaarschap van bewoners en ontmoeting. Zo krijgen corporaties, VvE's en bijvoorbeeld ook de meubelbranche de handvatten die nodig zijn om te voorkomen dat de leefomgeving levenloos wordt.

4. Neem gedeelde woonvormen mee in brandwetgeving

Neem bij het opstellen van brandwetgeving voortaan expliciet mee wat de impact is op diverse collectieve woonvormen. Deze zijn vaak met goede reden anders ontworpen dan reguliere huisvesting. Algemeen beleid is daardoor niet altijd toepasbaar, waardoor wetgeving óf wordt genegeerd óf deze gedeelde woonvormen gedwongen verdwijnen. Beide scenario's zijn onwenselijk voor brandveiligheid en bewoners.

Voeg daarom nieuwe categorieën toe aan de brandwetgeving voor gebouwen waar essentiële gemeenschappelijke verblijfsruimtes samenvallen met verkeersruimte. Dit doet recht aan de vele bestaande gebouwen én aan de maatschappelijke ambities voor nieuwe collectieve woonvormen, waaronder de 120.000 geclusterde woningen voor senioren. Haal hierbij inspiratie uit het buitenland en uit wetgeving voor onzelfstandige woonruimtes.

De oproep samengevat: brandveilig én sociale cohesie

Cooplink Kennissenetwerk Wooncoöperaties roept de Tweede Kamer op om bij de modernisering van de brandveiligheidsregels zorgvuldige afwegingen te maken waarin ook de impact op sociale veiligheid, mentale gezondheid en burenhulp wordt meegewogen. Door brandwetgeving zo vorm te geven dat deze voor beheerders beter hanteerbaar is en de samenredzaamheid van de samenleving niet onnodig onder druk zet, kunnen brandveiligheid, beheerbaarheid én betrokken wonen samengaan. Laat omgevingspsychologen meewerken aan brandwetgeving, geef meer ruimte door duidelijkheid te scheppen en voeg passende regelgeving toe voor collectieve woonvormen. Cooplink stelt hiervoor graag haar kennis beschikbaar. Zo kunnen Nederlanders brandveilig wonen zonder verval van sociale cohesie.

Een leefgalerij in Knarrenhof Gouda. Betwist is of dit nog mag in Nederland. Foto: Rufus de Vries

De verwijderde biljart en tafels waren de katalysator van ontmoeting in de Symphonie. Foto: Theo Peeters

Bronnen

ⁱ Movisie. (2024). *De aanpak van eenzaamheid*. Den Haag: Movisie.

ⁱⁱ NRC. (2025, oktober 18). *Brand in ouderencomplex? Extra spannend, voor de brandweer.*

ⁱⁱⁱ Wal, H. v., Dorst, M. v., Leuenberger, T., Vonk, E., & Vugt, E. v. (2016). *Privacy Script. De invloed van architectuur op sociale interactie in woongebouwen*. Thoth.

^{iv} Trouw. (2025, juli 7). *De geliefde biljarttafel in het seniorencomplex moet wijken vanwege brandveiligheid.*

^v van de Plas, R. (2024, augustus 26). *Studenten willen vangnetten na vijfde zelfdoding in flat.*

^{vi} Platform31. (2021). *Ontwerpen voor ontmoeten.*

^{vii} Brandweer. (2024, juli 2). *Nieuwe regels met betrekking tot brandveilige vluchtroutes.*

^{viii} Mantingh, I. (2025, juni). *ZRi bevestigt: Leefgalerijen zijn nog steeds toegestaan.*